İBNİ İSHÂK

İlk İslâm tarihçisi. Meşhûr siyer âlimi ve muhaddis. İsmi Muhammed bin İshâk bin Yesâr el-Muttalibî olup, künyesi Ebû Abdullah'tır. (Ebû Bekir de denildi). Dedesi Yesâr, Kays bin Mahreme bin el-Muttalib'in kölesi idi. Hâlid bin Velîd Ayn-üt-temr'de onu esîr almış ve Medine'ye getirmiştir. İbni İshâk Medîne-i münevverede 85 (m. 740) doğmuştur. Gençliğinde çok güzel bir delikanlı idi. Medîne-i münevverede İmâm-ı Mâlik ile ilmi müzakerelerde bulundu. Sonra Medîne-i münevvereden ayrılarak, sırayla Mısır'a, sonra Kûfe, Cezîre, Rey, Hîre ve Bağdâd'a geldi ve Bağdâd'ta yerleşti. Bağdâd'ta meşhûr Siyer kitabını yazdı. Orada 151 (m. 768)'de vefât etti. Bağdâd'ın doğusundaki Hayzeran kabristanına defn edildi.

İbni İshâk hazretleri, Eshâb-ı kiramdan Enes bin Mâlik (radıyallahü anh), tabiînden Saîd bin Müseyyeb ve Ebû Seleme bin Abdurrahmân ile görüşmüştür.

Babasından ve amcası Mûsâ, Fâtıma binti Münzir, Kâsım, Atâ bin Ebî Rebâh A'rec, Muhammed bin İbrâhîm et-Teymî, Amr bin Şa'bî, Nâfi, Ebû Ca'fer el-Bâkır, Zührî, İkrime bin Hâlid el-Mahzûmî ve bir çok hadîs âliminden hadîs öğrenmiştir.

Cerîr bin Hazm, İbrâhîm bin Sa'd, Ziyâd bin Abdullah, Seleme bin Fadl-il-Febreş, Abd-ül-a'lâ Eş-Şâmî, Muhammed bin Seleme El-Harrânî, Ya'lâ bin Ubeyd, Şu'be, Süfyân bin Uyeyne, Süfyân-i Sevrî ve daha bir çok âlimler ondan hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmuşlardır.

Muhammed bin İshâk'ın yazmış olduğu "Sîret-i Resûl" kitabı çok meşhûr olup, bu kitabı İbni Hişâm şerh ederek "Tehzîb-i siyer-i İbni İshâk" demiş ve Alman Westenfeld basdırmıştır. "Sîret-i Resûl" kitabını çok kimseler şerh etmiştir. Bunlar arasında (Aynî) ve (Süheylî) meşhûrdur. Buna Ravd-ül-enf denir. Ayrıca Kitâb-ül-mubtedir el-halk, Kitâb-ül-hülefâ, Kitâb-ül-Megâzî, Kitâb-ül-Mebde' ve Kısâs-ü Enbiyâ gibi kitabları vardır.

İmâm-ı Ahmed bin Hanbel (radıyallahü anh): "Muhammed bin İshâk'ın hadîsleri hasendir", buyurmuştur. Şu'be bin Haccâc ise: "İbni İshâk hadîste mü'minlerin emîri idi" demiştir.

İmâm-ı Buhârî târihinde İbni İshâk'tan bahsetmiştir. Sika (güvenilir) olduğunu söylemiş fakat ondan hadîs almamıştır, İmâm-ı Şafiî "Kim megâzî (târih ve savaşlar) ilminde derinleşmek, inceliklerini öğrenmek isterse, muhakkak ki o İbni İshâk'ın çocuklarındandır (Ya'nî İbn-i İshâk bu ilimde çok büyük âlimdir)" buyurmuştur. Yahyâ bin Sa'îd El-Kettân, İbni İshâk'ın sika (güvenilir) bir râvî olduğunu söylemiştir. İmâm-ı Müslim, Mâlik bin Enes'e olan tutumundan dolayı sadece recm ile ilgili bir hadîsi dışında diğer rivâyetlerini, almamıştır. Böyle olmasına rağmen megâzî ilminde üstadlık derecesine ulaşan âlimlerdendir. İbni Şihâb Ez-Zuhrî, "Kim megâzi ilmini öğrenmek isterse İbni İshâk'a müracaat etsin" dedi.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye sh. 1017

2) Tehzîb-üt-tehzîb cild-9, sh. 38

3) Tezkirât-ül-huffâz cild-1, sh. 172

4) İbni Hişâm, önsözü

5) El-A'lâm cild-6, sh. 28

6) Brockelmann Sup cild-1, sh. 205

7) Mîzân-ül-i'tidâl cild-3, sh. 468

8) Kâmûs-ul-a'lâm cild-1, sh. 601

9) Vefeyât-ül-a'yân cild-4, sh. 276, 277

10) Tabakât-ı İbni Sa'd cild-7, sh. 321

11) Târîh-i Bağdâd cild-1, sh. 214

12) Şezerât-üz-zeheb cild-1, sh. 230

13) Mu'cem-ul-müellifîn cild-9, sh. 44

14) Keşf-uz-zünûn sh. 1012

15) Esmâ-ul-müellifîn cild-2, sh. 7